

Kiedy rodzice wyjeżdżają do pracy za granicą muszą zadbać o właściwe uregulowanie spraw związanych z opieką nad małoletnimi dziećmi.

Zmiany społeczno - ekonomiczne będące bezpośrednią konsekwencją przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i otwarcia jej państw członkowskich na pracowników z naszego kraju wpłynęły także na sferę edukacji, kształcenia i wychowania. Perspektywa znalezienia lepiej płatnej, ciekawszej czy niejednokrotnie w ogóle - pracy spowodowała, że migracja zarobkowa stała się nagle zjawiskiem powszechnym.

Decyzja o wyjeździe zarobkowym nie jest łatwa, ale jeżeli niemożliwym jest wyjazd wraz z dzieckiem, należy zrobić wszystko, by zapewnić mu właściwą opiekę i dopełnić wszelkich formalności, które pozwolą zapobiec przykrym konsekwencjom.

Opieka nad dziećmi, gdy rodzice wyjeżdżają za granicę

W przypadku, gdy oboje rodzice wyjeżdżają za granicę, a nieletnie dziecko zostaje w kraju, konieczne jest zapewnienie mu opieki. Chodzi tu nie tylko o opiekę faktyczną, ale i prawną.

Opieka prawna potrzebna jest także wówczas, gdy tylko jedno z rodziców sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem i właśnie ten rodzic wyjeżdża na dłuższą pozostawiając dziecko pod opieką innych osób. Rodzice, jako prawni opiekunowie dziecka sprawują nad nim władzę rodzicielską. Tylko oni uprawnieni są do sprawowania zarządu osobą i majątkiem dziecka, podejmują decyzje dotyczące dziecka. Wszelkie istotne decyzje, takie jak nauka, leczenie, wyjazdy dziecka wymagają zgody obojga rodziców sprawujących władzę rodzicielską (albo rodzica sprawującego władzę). **Decyzje te nie mogą być podejmowane przez osoby sprawujące faktyczną opiekę, a więc np. babcię, dziadka, rodzeństwo itp.** Nie sposób skutecznie wyliczyć wszystkich spraw, które wymagają akceptacji rodziców. Istnieją także przypadki, w których tylko rodzice lub opiekunowie prawni dziecka powinni być informowani o sytuacji dziecka.

Dlatego tak ważne jest, aby przed wyjazdem za granicę uregulować kwestię opieki nad nieletnim dzieckiem pozostającym w Polsce. **Samo powierzenie dziecka osobie z rodziny - babci, dziadkowi, dalszej rodzinie czy pełnoletniemu rodzeństwu, nie wystarcza.** W każdej sytuacji, w której konieczne będzie szybkie podjęcie decyzji dotyczącej dziecka, osoba faktycznego opiekuna nie będzie mogła działać. Dotyczy to np. wyrażenia zgody na zabieg medyczny, zapisanie dziecka do placówki oświatowej (szkoły, przedszkola), zmianę trybu nauki, wybór przedmiotów, zajęcia pozalekcyjne. **Szkoła nie ma podstaw, aby osobie sprawującej faktyczną opiekę udzielać informacji o postępach w nauce czy problemach wychowawczych dziecka.** Oczywiście szkoła często znając sytuację faktyczną dziecka udziela takich informacji np. babci sprawującej opiekę, **jednak nie jest to właściwe postępowanie.**

Opiekun faktyczny nie ma możliwości dochodzenia praw należnych dziecku i występowania w jego imieniu. Nie może np. domagać się alimentów od osób zobowiązanych, świadczeń z opieki społecznej, wydania dziecka od osoby nieupoważnionej. Z tych powodów, zanim rodzice wyjadą za granicę powinni uregulować zapewnienie opieki prawnej nad dzieckiem na czas swojej nieobecności. Ma to na celu ochronę praw dziecka, ale także uchronienie się od zarzutu porzucenia dziecka.

Przekazanie sprawowania opieki prawnej nad dzieckiem w drodze pełnomocnictwa notarialnego.

Rodzice (ewentualnie opiekunowie prawni) mogą upoważnić pełnoletnią osobę do sprawowania opieki prawnej nad ich małoletnim dzieckiem poprzez udzielenie jej **pełnomocnictwa notarialnego**. Pełnomocnictwo takie powinno wymieniać osoby (osobę), której rodzice powierzają sprawowanie opieki nad dzieckiem. Osoba opiekuna musi być pełnoletnia i posiadać zdolność do czynności prawnych. Opiekunem może być ktoś z rodziny, ale i osoba niespokrewniona z dzieckiem. Pełnomocnictwo może być ograniczone w czasie - np. określać, że wygasa po danym terminie, albo nieograniczone (np. na czas pobytu rodziców za granicą, bez daty końcowej). Pełnomocnik - opiekun może być uprawniony do wykonywania tylko części obowiązków i praw wobec dziecka. Pełnomocnictwo może stanowić, że do dokonania określonych czynności potrzebna jest zgoda rodziców. Przekazanie opieki nad dzieckiem w takiej formie nie powoduje utraty władzy rodzicielskiej przez rodziców. Pełnomocnictwo może być w każdym czasie odwołane. Odwołanie pełnomocnictwa powinno nastąpić przez oświadczenie woli oraz odebranie dokumentu pełnomocnictwa.

Sądowe ustanowienie opieki prawnej nad dzieckiem.

W sytuacji, gdy rodzice nie sprawują nad dzieckiem władzy rodzicielskiej, np. z powodu wyjazdu za granicę na dłuższy czas, istnieją podstawy do podjęcia przez sąd kroków zmierzających do ustanowienia dla dziecka opiekuna prawnego. Sąd rodzinny i opiekuńczy może działać z urzędu, o ile poweźmie wiadomość, że dobro dziecka jest zagrożone. **Instytucje takie jak szkoła, szpital, opieka społeczna, mają obowiązek poinformować sąd rodzinny w razie podejrzenia, że zachodzą okoliczności wskazujące na zagrożenie interesów dziecka.** Sąd może być także powiadamiany o braku sprawowania opieki nad dzieckiem przez inne osoby np. sąsiadów, czy członków dalszej rodziny dziecka, nauczycieli.

Sąd może zawiesić rodzicom sprawowanie władzy rodzicielskiej, jeśli nie mogą jej sprawować z powodu przemijającej przeszkody (czasowy wyjazd za granicę) i ustanowić dla dziecka opiekuna prawnego. Opiekunem prawnym może być osoba wskazana przez rodziców lub też osoba, która zdaniem sądu zapewni dziecku prawidłową opiekę i wychowanie.

Należy pamiętać, że wyjazd za granicę i pozostawienie dziecka u kogoś z rodziny, nie zwalnia rodziców z odpowiedzialności za realizację obowiązku szkolnego przez ich syna czy córkę i może być potraktowane jako zaniedbanie obowiązków wobec dziecka.

Jeżeli nie zostaną dopełnione przed wyjazdem formalności związane z ustanowieniem opiekuna prawnego, to dziecko nie będzie mogło:

- wyjechać na wycieczkę szkolną - tylko rodzice lub opiekun prawny może wyrazić zgodę na wyjazd małoletniego ucznia na wycieczkę,
- brać udziału w zajęciach pozalekcyjnych, w zajęciach sportowych, konkursach,
- korzystać z pomocy psychologiczno - pedagogicznej organizowanej na terenie szkoły i poradni psychologiczno - pedagogicznej,
- korzystać z opieki medycznej. Udzielanie innych świadczeń zdrowotnych uzależnione jest od zgody przedstawiciela ustawowego, a gdy małoletni pacjent nie ma przedstawiciela ustawowego lub porozumienie z nim jest niemożliwe, wymagana jest zgoda sądu.

Co należy zrobić:

- *notarialnie ustanowić prawnego opiekuna dla małoletniego,*
- *w obecności dyrektora szkoły podpisać zgłoszenie wyjazdu, na którym są podane dane kontaktowe osoby sprawującej opiekę.*

W stosunku do rodziców, którzy notarialnie nie zapewnili opieki dla małoletniego dziecka, wyciąga się konsekwencje prawne, o których była mowa powyżej.